

Roman Bartnicki

"Der Missionsgedanke des
Johannesevangeliums. Ein Beitrag
zur johanneischen Soteriologie und
Ekklesiologie", Miguel Rodríguez
Ruiz, Würzburg 1987 : [recenzja]

Collectanea Theologica 60/4, 171-172

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(*Problem hermeneutyczny na Soborze Watykańskim II i we współczesnej egzegezie katolickiej*) mogłoby się spokojnie zmieścić pod tytułem rozdziału siedemnastego. Można się zastanawiać, czy celowe było poświęcanie uwagi hermeneutyce protestanckiej (20 stron).

W rozdziale osiemnastym porusza autor problematykę hermeneutyczną na Soborze Watykańskim II i we współczesnej egzegezie katolickiej. Zaskoczenie budzi jednak fakt, że w pierwszej części tego rozdziału znalazły się teologiczne (dogmatyczne) zasady interpretacji Pisma Św. Nie są one przecież tylko współczesne, a są stosowane w egzegezie katolickiej od dawna. Bardziej tytułowi rozdziału odpowiada druga część: *Wskazówki Soboru Watykańskiego II w kierunku hermeneutyki nowoczesnej*. Autor wypunktował tu rzeczywiście najbardziej kluczowe zagadnienia, m.in. zwraca uwagę na interpelujący charakter słowa Bożego; na ludzki język Biblii, na rolę doświadczenia w procesie hermeneutycznym. W ogóle ta część rozdziału osiemnastego jest bardzo twórcza i samodzielna.

Ostatni rozdział (*Pismo Św. w życiu Kościoła*) powinien chyba stanowić osobną część. Choć bowiem jego problematyka wiąże się jakoś z interpretacją, wykracza jednak poza jej ramy.

Dzieło kończy dość obszerna bibliografia i wykazy skrótów. Po lekturze *Wstępu V. Mannucciego* rodzi się nieodparcie podziw dla jego autora. Zwykle bowiem bogatą problematykę introdukcji ogólnej do Pisma Św. opracowuje kilku autorów. Ale nie tylko to skłania do uznania zasług autora, że także bogactwo zagadnień opracował jeden człowiek, lecz że zrobił to gruntownie i często nowatorsko. Nic więc dziwnego, że dzieło to spotkało się z bardzo życzliwym przyjęciem i z dużym zainteresowaniem. Wiele wskazuje na to, że w okresie posoborowym jest wiodącym opracowaniem w swoim zakresie. Dlatego wydaje się, że może ono być cennym uzupełnieniem — zwłaszcza w części dotyczącej objawienia i jego przekazywania — polskich introdukcji biblijnych.

ks. Julian Warzecha SAC, Ożarów Maz.

Miguel Rodriguez RUIZ, *Der Missionsgedanke des Johannesevangeliums. Ein Beitrag zur johanneischen Soteriologie und Ekklesiologie (Forschung zur Bibel 55), Echter Verlag, Würzburg 1987, s. 398.*

Jest to praca doktorska, przygotowana pod kierunkiem prof. R. Schenckena i w 1985 r. przyjęta na Wydziale Teologii Katolickiej w Würzburgu. Autor jest salezjaninem, studiował najpierw na Papieskim Uniwersytecie w Salamance i Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, a później w Würzburgu.

Celem pracy było zbadanie idei misji w Ewangelii Jana. We wstępie zostały przedstawione dotychczasowe prace na ten temat. Okazało się, że nie do utrzymania jest stawiana czasem teza, że Ewangelia Jana jest pismem misyjnym. Czwarta Ewangelia nie ma wprost celu misyjnego. Jednak Ewangelia ta nie jest obojętna wobec idei misyjnej. Nawet egzegeci, którzy ze sceptycyzmem odnoszą się do istnienia idei misyjnej w Ewangelii Jana, przyznają jednak, że wspólnota przedstawiona w tej Ewangelii zainteresowana jest tym, by ludziorzom przez Boga przeznaczonym do wiary pokazać drogę poprzez ich egzystencjalne świadectwo wiary i miłość braterską. Większość egzegetów odrzuca jednak takie ograniczenie i zdecydowanie opowiada się za uniwersalnością orędzia czwartej Ewangelii.

W kolejnych rozdziałach autor zwrócił szczególną uwagę na wypowiedzi soteriologiczne i eklezjologiczne słusznie uważając, że soteriologia i eklezjologia mają ścisły związek z ideą misyjną. Omawiając posłannictwo Jezusa w szczególny sposób podkreślił uniwersalny wymiar Jego oferty zbawczej. Eklezjologia ściśle wiąże się z misją. Celem misji jest zgromadzenie i wzrost

wspólnoty. Zgromadzona wspólnota prowadzi dalszą misję. Uniwersalny zasięg chrześcijańskiego orędzia prowadzi do działającej równie uniwersalnie misyjnej wspólnoty. Studium nie ustaliło jednak technicznych elementów misyjnych. Chodziło raczej o to, by wydobyć te zasadnicze aspekty, które pozwalają rozpoznać rzeczywiste starania o zgromadzenie i wzrost wspólnoty oraz o przekazywanie orędzia.

Wypowiedzi o misji w kolejnych rozdziałach Ewangelii Jana pozostają ze sobą w logicznym związku. Po zgromadzeniu uczniów z Izraela (1, 29—51) i programowych wywodach w J 3 misyjna myśl ewangelisty zostaje po raz pierwszy wyraźnie sformułowana w dialogu Jezusa z uczniami (4, 31—38), umieszczonym w rozdziale o misji Samarytan (4, 1—42) — jest to przedmiotem badań w pierwszym rozdziale pracy. Rozdział drugi poświęcony jest J 7, 1—11,54, gdzie zamieszczone zostały trzy aluzje do misji pogan (7, 36; 10,16; 11, 52). Te trzy aluzje mieszczą się w uniwersalnym horyzoncie posłannictwa Jezusa. Trzeci rozdział zajmuje się otwarciem misji pogan, zbiegającym się z nadejściem godziny Jezusa (12, 20—36). W czwartym rozdziale autor analizuje trzy mowy pożegnalne, wydobywa zawarte w nich myśli misyjne ukierunkowane na wspólnotę. W rozdziale piątym wskazuje na wielkanocną misję Kościoła w modlitwie arcykapłańskiej Jezusa (J 17). Szósty rozdział ukazuje, w jaki sposób zmartwychwstanie Jezusa i Jego ukazywanie się uczniom tworzą początek misji Kościoła (J 20). W rozdziale siódmym pokazane jest, w jaki sposób Zmartwychwstały obecny jest we wspólnocie podczas jej działalności misyjnej w świecie (21, 1—14). W rozdziale ósmym autor używa ukazać historię wspólnoty Janowej rozpatrywaną z punktu widzenia jej działalności misyjnej oraz stawia pytanie o historyczne miejsce tej wspólnoty (Azja Mniejsza).

W podsumowaniu została usystematyzowana misyjna myśl w Ewangelii Jana. Misja została ukazana jako Boże wydarzenie zbawcze, jako wydarzenie chrystologiczne i jako ekklezjologiczne wydarzenie zbawcze.

ks. Roman Bartnicki, Warszawa

Ingrid KITZBERGER, *Bau der Gemeinde. Das paulinische Wortfeld „oikodomē (ep) oikodomein“ (Forschung zur Bibel 53)*, Echter Verlag, Würzburg 1986, s. 357.

Przyzwyczailiśmy się już do tego, że egzegeci francusko i anglojęzyczni w nowy sposób podchodzą do tekstów biblijnych, badając je metodami strukturalno-semiotycznymi. Bibliści niemieckojęzyczni wierni są metodom historyczno-krytycznym, zwłaszcza *Redaktionsgeschichte*. Jednak także wśród tego kręgu zdarzają się coraz częściej dzieła opracowane nowymi metodami. Do nich należy praca doktorska napisana przez Ingrid Kitzberger, pod kierunkiem prof. W. Beilnera z Salzburga.

Autorka prezentuje najpierw metodę pracy. W umieszczonym na samym początku *Exkursie* ukazuje dotychczasowe próby stosowania metod lingwistycznych w egzegezie. Dokładniej omawia pojęcie pola językowego, czyli semantycznego. Za prekursora nauki o polu semantycznym uchodzi Ferdinand de Saussure. Stwierdził on, że znaczenie słowa ustalać należy nie na podstawie jego etymologicznego pochodzenia, lecz przede wszystkim brać trzeba pod uwagę jego konkretną, językową realizację, jego faktyczne miejsce w systemie języka, jego znaczenie w kontekście, jego stosunek do słów występujących w jego otoczeniu. Słowo nabiera własnego profilu po zestawieniu go ze słowami o znaczeniu przeciwnym i ze słowami podobnymi.

Przedstawiając metodę swej pracy autorka najpierw stwierdza, że przedmiotem badań muszą być wszystkie miejsca, w których występuje badane słowo lub semantyczne złożenie. Analizę tych miejsc, stanowiących kontekst dla badanego słowa, należy przeprowadzać w czterech etapach.